

Tegelijk worden de tussentijdse themarapporten voorgelegd aan een **expertengroep**. Deze groep heeft als opdracht de tussentijdse themarapporten te analyseren naar interne congruentie, het niveau van uitwerking en het gewicht per doelstelling. De gesprekken van de ronde tafel, de reflectie van de expertengroep en de schriftelijke reacties uit het werkveld leiden tot een aangepast themarapport. Tot slot worden alle themarapporten gebundeld en verwerkt in een syntheserapport. Dat rapport bundelt de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen uit de themarapporten in een consistent en geïntegreerd geheel. Dat rapport wordt op de **Staten-Generaal Bijzondere Jeugdzorg** voorgesteld.

Een **stuurgroep**, bestaande uit de voorzitters van de thema's en een afvaardiging van het kabinet Welzijn en Jongerenwelzijn, wordt – met het oog op het bewaren van het overzicht – op de hoogte gehouden van de werkzaamheden van de themagroepen en kan desgevallend de themagroepen bijsturen.

De thema's zijn:

1. Positie bijzondere jeugdzorg binnen Integrale Jeugdhulpverlening en samenwerking

2. Zorg op maat privaat hulpaanbod (flexibilisering, differentiatie, modulering, multifunctionaliteit, cliënttrajecten, pleegzorg)
3. Zorg op maat in beveiligde opvang (flexibilisering, differentiatie, modulering, multifunctionaliteit, cliënttrajecten)
4. Kwaliteit, effectiviteit en efficiëntie en participatie

Alle tussentijdse themarapporten worden op de website van Jongerenwelzijn (www.jongerenwelzijn.be) gepubliceerd. U kunt uw **bedenkingen en reflectie schriftelijk** overmaken.

Een uitgebreide weergave van de opzet, de behandelde thema's en de stand van zaken kunt u terecht op de website van Jongerenwelzijn:

http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/staten_generaal/index.htm.

Wie op de hoogte wil gehouden worden, kan zich tevens inschrijven op de mailinglist:

statengeneraal@jongerenwelzijn.be

- 1 Zie voor de volledige nota: http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/PDF/IN-HETNIEUWS/2011108_Nota_Staten-Generaal_DEF.pdf.

CRIMINOLOGIE EN METHODOLOGIE / CRIME & CRIMINAL JUSTICE STATISTICS & METHODOLOGY

De instroom van protectionele zaken op de jeugdparketten: Tendensen 2006-2010

Ellen Van Dael^a & Inneke Tutelaars^b

^a Coördinator statistisch analisten bij het College van Procureurs-generaal (corresp.: ellen.vandael@just.fgov.be)

^b Statistisch analist bij het parket-generaal Antwerpen

1. Situering

De statistisch analisten bij het Openbaar Ministerie¹ zullen weldra hun eerste analyse over de jeugdparketten publiceren. Net zoals voor de correctionele parketten en het federaal parket, zal vanaf nu jaarlijks de dossierstroom van de jeugdparketten in kaart gebracht worden. In eerste instantie beperkt die beeldvorming zich tot de omvang en de aard van de *instroom* van protectionele zaken op de jeugdparketten. De *beslissingen* die de jeugdparketten terzake nemen, zullen pas in een latere fase geanalyseerd worden. Het rapport van de statistisch analisten

over de jeugdparketten – dat vanaf maart 2012 in pdf-formaat te raadplegen zal zijn via de website van het Openbaar Ministerie² – blijft dus beperkt tot een kwantitatief overzicht van de instroom van protectionele zaken op de jeugdparketten voor de periode 2006 tot en met 2010.³ De algemene trends of evoluties in de cijfergegevens presenteren we in deze bijdrage.

2. Gegevensbron

De gepresenteerde cijfers zijn afkomstig uit de centrale databank van het College van Procureurs-generaal, die gebaseerd is op de registraties van de jeugdparketten in het geïnformatiseerd systeem dat 'PJP' wordt genoemd, hetgeen staat voor 'parquet jeunesse/jeugdparket'. Van de 27 jeugdparketten in België registreert enkel dat van Eupen – bij gebrek aan een Duitstalige versie – geen dossiergegevens in het PJP-systeem.

De cijfergegevens in deze bijdrage worden enkel weergegeven op nationaal niveau. Meer gedetailleerde cijfergegevens – op ressortelijk en arron-

dissementeel niveau – kan u terugvinden in het rapport.

3. Algemeen overzicht instroom protectionele zaken

De instroom wordt gevormd door alle protectionele zaken die bij de jeugdparketten (rechtbanken van eerste aanleg) binnenkomen. De protectionele zaken omvatten enerzijds de zaken waarin een minderjarige **een als misdrijf omschreven feit (MOF)** heeft gepleegd en anderzijds de zaken waarin een minderjarige zich in een **problematische opvoedingssituatie (POS)** bevindt. De burgerlijke zaken waar het parket een vorderingsbevoegdheid heeft (sociaal onderzoek, ontzetting uit het ouderlijk gezag, adoptie, ontkenning van of onderzoek naar vaderschap, voogdijprocedure, onderzoek op vraag van de onderzoeksrechter) komen hier dus niet aan bod.

Tabel 1: Aantal protectionele zaken binnengekomen op de jeugdparketten tussen 1 januari 2006 en 31 december 2010, per type van de zaak (MOF/POS) en per jaar

	2006	2007	2008	2009	2010
MOF	74.500	82.301	83.850	80.170	82.757
POS	58.317	64.326	67.730	66.569	73.197
Totaal	132.817	146.627	151.580	146.739	155.954

Bron: gegevensbank van het College van Procureurs-generaal – statistisch analisten

Tabel 1 toont voor de periode 2006-2010 het totale aantal protectionele zaken binnengekomen op de jeugdparketten per burgerlijk jaar, evenals de op-

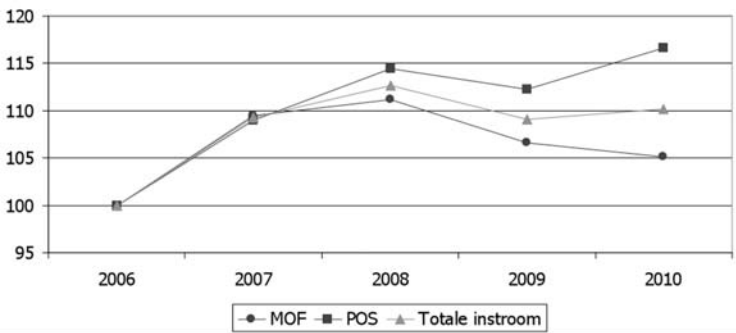
deling in MOF- en POS-zaken⁴. De totale instroom steeg van 132.817 zaken in 2006 naar 155.954 zaken in 2010. Daarbij namen zowel de MOF-zaken als de POS-zaken toe: de MOF-zaken stegen van 74.500 in 2006 naar 82.757 in 2010; de POS-zaken van 58.317 in 2006 naar 73.197 zaken in 2010.

Deze globale toename is alvast gedeeltelijk te wijten aan het feit dat nog niet alle jeugdparketten vanaf het begin van de referentieperiode geïnformatiseerd waren. De cijfers van het jaar 2006 omvatten de registratiegegevens van 24 jeugdparketten, voor de jaren 2007-2009 gaat het om 25 parketten terwijl in 2010 de registraties van 26 parketten in rekening worden gebracht.

Om een zo zuiver mogelijk zicht te geven op de evolutie van de instroom, berekenen we naast de absolute aantallen ook de index (zie grafiek 1). De index geeft proportioneel de jaarlijkse veranderingen weer ten aanzien van het referentiejaar 2006. De index voor het jaar 2006 wordt dus vastgelegd op 100 en verdere stijgingen of dalingen worden als een proportie van deze referentie-index uitgedrukt. Een index van 117 in 2010 betekent dus een stijging van 17% op vijf jaar tijd. Aangezien de jeugdparketten van Neufchâteau en Bergen in 2006 (referentiejaar) nog niet registreerden in het PJP-informaticasysteem, worden deze parketten logischerwijze ook niet meegeteld bij het berekenen van het indexcijfer.

De index van de totale instroom voor de 24 weerhouden parketten is voor het jaar 2010 gelijk aan 110. Dit betekent dat de instroom in 2010 met 10%

Grafiek 1: Evolutie van het aantal protectionele zaken binnengekomen op de jeugdparketten tussen 1 januari 2006 en 31 december 2010, per type van de zaak (MOF/POS) en per jaar (index)

Bron: gegevensbank van het College van Procureurs-generaal – statistisch analisten

gestegen is t.o.v. 2006. Uit grafiek 1 blijkt eveneens dat over de hele periode heen het aantal binnengekomen POS-zaken (17%) een sterkere toename kent dan het aantal MOF-zaken (5%).

Wanneer we de evolutie van de instroom van de MOF-zaken bekijken, zien we een toename tussen 2006 en 2008, daarna volgt er een geleidelijke daling. De index in 2008 bedraagt 111 terwijl die twee jaar later gedaald is tot 105. De instroom van de POS-zaken kent eveneens een stijging tussen 2006 en 2008 (14%), gevolgd door een daling in 2009. In 2010 is er opnieuw een stijging en bedraagt de index 117.

Gevraagd naar hun reactie op deze cijfers, was een vaak terugkerende opmerking van de procureurs des Konings dat de stijging van POS-zaken mogelijk het gevolg is van de inwerkingtreding van de omzendbrieven nrs. 3/2006 en 4/2006 inzake intrafamiliaal geweld en extrafamiliale kindermishandeling. Sindsdien worden bijvoorbeeld de jeugdmagistraten systematisch ingelicht over gevallen van partnergeweld, zodat zij de situatie van de kinderen kunnen opvolgen en wordt er voor elk geval van (intra- en extrafamiliale) kindermishandeling een POS-dossier opgestart.

4. Instroom van de als misdrijf omschreven feiten (MOF)

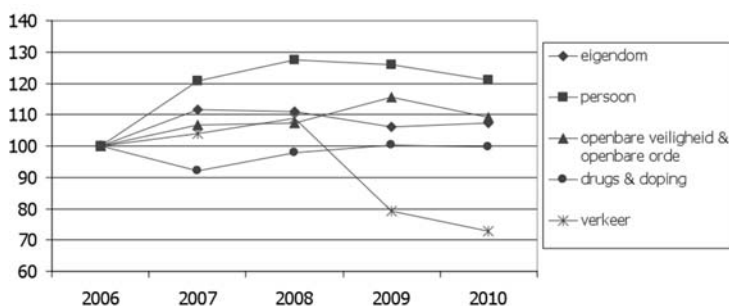
Meest voorkomende types tenlasteleggingen

Wanneer we de instroom van de MOF-zaken uitsplitsen naar type tenlastelegging, zien we dat over de periode 2006-2010 de eigendomsdelicten

de grootste categorie uitmaken (49%), gevolgd door persoonsdelicten (18%), inbreuken tegen de openbare veiligheid en openbare orde (10%), verkeersdelicten (8%) en drugsdelicten (8%). We merken op dat de procentuele verdeling van de types tenlasteleggingen over de jaren heen min of meer gelijk blijft.

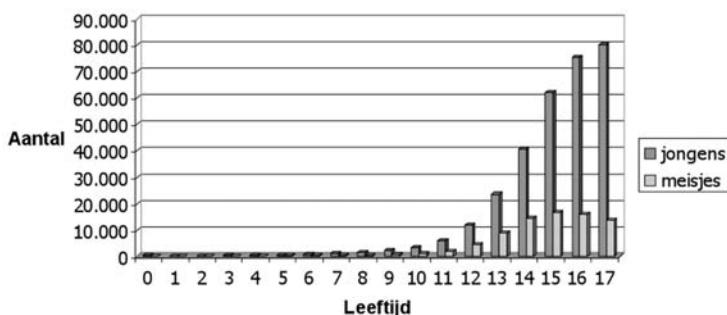
Om voor deze meest voorkomende types tenlasteleggingen een duidelijk zicht te krijgen op de evolutie van de instroom, wordt in onderstaande grafiek aan de hand van de index per jaar aangegeven of er een toename of afname is tegenover het referentiejaar 2006. Analooq met grafiek 1 wordt ook hier geen rekening gehouden met de observaties voor de arrondissementen Neufchâteau en Bergen. Grafiek 2 toont aan dat het aantal persoonsdelicten het meest is gestegen tegenover het referentiejaar 2006 (+21%). Dit komt vooral door de toename van het aantal opzettelijke slagen en verwondingen en inbreuken tegen de persoonlijke vrijheid (m.n. beledigingen en stalking). Op de tweede plaats vinden we de inbreuken tegen de openbare veiligheid en openbare orde. Deze categorie (met o.a. 'wapens' en 'bedreigingen') kent een toename van 9%. De eigendomsdelicten – die door de jaren heen het meeste MOF-zaken vertegenwoordigen – hebben in 2010 een index van 107. We vermelden hier tenslotte dat de subcategorie informaticacriminaliteit een indexcijfer heeft van 197 in 2010, wat wil zeggen dat er in 2010 bijna twee keer zoveel zaken met betrekking tot informaticacriminaliteit binnenstroonden als in 2006. In tegenstelling tot de voorgaande categorieën daalt het aantal

Grafiek 2: Evolutie van het aantal MOF-zaken binnengekomen op de jeugdparquetten tussen 1 januari 2006 en 31 december 2010, per type tenlastelegging en per jaar (index)

Bron: gegevensbank van het College van Procureurs-generaal – statistisch analisten

Grafiek 3: Aantal MOF-zaken binnengekomen op de jeugdparketten tussen 1 januari 2006 en 31 december 2010, volgens geslacht en leeftijd van de minderjarige

Bron: gegevensbank van het College van Procureurs-generaal – statistisch analisten

verkeersdelicten met 27%. De drugsdelicten kennen in 2010 een status quo ten opzichte van 2006.

Jongens/meisjes

Het merendeel van de minderjarigen betrokken in MOF-zaken is een jongen (2006: 79%; 2010: 77%). Het aandeel meisjes neemt in de loop van de jaren geleidelijk toe: van 19% in 2006 naar 22% in 2010.⁵ Ten opzichte van 2006 zijn de absolute aantallen van de jongens en de meisjes in 2010 toegenomen. Het aantal jongens betrokken in MOF-zaken steeg van 58.642 in 2006 naar 63.463 in 2010 (+8%), het aantal meisjes van 14.154 in 2006 naar 17.877 in 2010 (+26%).

Leeftijd

Wanneer we de instroom van MOF-zaken bekijken per leeftijdscategorie, stellen we vast dat meer dan 90% van de betrokken minderjarigen een leeftijd heeft tussen de 12 en 18 jaar oud. Bijna de helft hiervan zijn 16- tot 18-jarigen (46%), een derde heeft een leeftijd tussen de 14 en 16 jaar (33%) en 12% zijn 12- tot 14-jarigen.

Grafiek 3 geeft de leeftijd weer van de minderjarige jongens en meisjes die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. Het gaat hier om de leeftijd van de minderjarige op het moment van de feiten. Uit de grafiek kan men afleiden op welke leeftijd jongens of meisjes het vaakst een als misdrijf omschreven feit begaan. Voor de jongens is er een duidelijke toename van de MOF-zaken tussen 12 en 17 jaar. De piekleeftijd bij de minderjarige jongens om betrokken te zijn in een MOF-zaak situeert zich

op 17 jaar. De meisjes pieken reeds op vijftienjarige leeftijd, vanaf 16 jaar is er bij hen reeds een lichte daling van het aantal MOF-zaken.

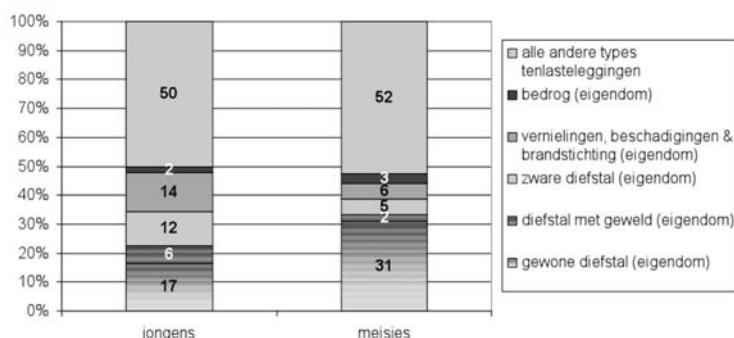
Jongens/meisjes en type tenlastelegging

Globaal genomen blijft zowel voor de meisjes als voor de jongens de rangorde van de vijf meest voorkomende types tenlasteleggingen gehandhaafd. Eigendomsdelicten vormen de grootste categorie bij jongens en meisjes (resp. 50% en 48%), gevolgd door persoonsdelicten (resp. 17% en 20%), inbreuken tegen de openbare veiligheid en openbare orde (10%), verkeersdelicten (8%) en drugsdelicten (resp. 8% en 6%).

Indien we echter binnen deze vijf categorieën gaan kijken naar hun verschillende subcategorieën (meer specifieke tenlasteleggingen), komen toch enkele verschillen naar voor. Onderstaande grafiek illustreert dit voor de eigendomsdelicten.

Grafiek 4 geeft een meer gedetailleerd beeld van de verhouding tussen de verschillende subcategorieën van de eigendomsdelicten afzonderlijk voor jongens en meisjes. We zien dat het aandeel van de *gewone diefstallen* (met o.m. de winkeldiefstallen) bij de meisjes bijna dubbel zo hoog ligt als bij de jongens (31% tegenover 17%), terwijl we bij de jongens meer *zware diefstallen* (met o.m. de woninginbraken) en *diefstallen met geweld* opmerken dan bij de meisjes (resp. 12% versus 5% en 6% versus 2%). Ook stellen we vast dat jongens zich meer schuldig maken aan *vernielingen, beschadigingen en brandstichting* (14%) dan meisjes (6%).

Grafiek 4: Procentuele verhouding van de types tenlasteleggingen volgens het geslacht van de minderjarige in MOF-zaken

Bron: gegevensbank van het College van Procureurs-generaal – statistisch analisten

Leeftijd en type tenlastelegging

Wanneer we de types tenlasteleggingen uitsplitsen naargelang de leeftijdscategorie, zien we dat de rangorde van de vijf meest voorkomende types tenlasteleggingen deze keer niet gehandhaafd blijft. De eigendomsdelicten blijven wel op elke leeftijd de grootste categorie, maar bijvoorbeeld het aandeel drugsdelicten neemt fors toe met de leeftijd, het aandeel verkeersdelicten daarentegen neemt gestaag af. Binnen de categorie eigendomsdelicten zijn de 12- tot 14-jarigen relatief gezien meer betrokken bij gewone diefstallen en winkeldiefstallen dan +14-jarigen, terwijl 16- en 17-jarigen dan weer meer vertegenwoordigd zijn bij de zwaardere diefstallen zoals woninginbraken of diefstallen met braak, inklimming of valse sleutels.

5. Instroom van de problematische opvoedingssituaties (POS)

Type tenlastelegging

Anders dan bij een als misdrijf omschreven feit worden er bij een problematische opvoedingssituatie op zich geen feiten ten laste gelegd van de minderjarige. Een analyse per type tenlastelegging is hier dus niet aan de orde.

Jongens/meisjes

Bij de POS-zaken worden er over de jaren heen ongeveer evenveel jongens als meisjes geregistreerd.

Leeftijd

Wanneer we de instroom van POS-zaken bekijken per leeftijdscategorie, blijkt dat 20% van de minderjarigen betrokken in een POS-zaak jonger is dan 6 jaar, 23% heeft een leeftijd tussen 6 en 12 jaar, 11% zit tussen de 12 en 14 jaar; de 14- tot 16-jarigen en 16- tot 18-jarigen maken respectievelijk 22% en 23% uit.⁶ Er zijn geen opvallende verschuivingen in die verhoudingen over de jaren heen.

Jongens/meisjes en leeftijd

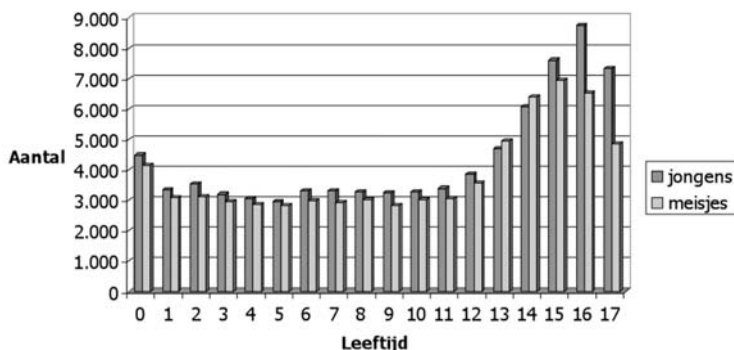
Grafiek 5 toont aan op welke leeftijd jongens en meisjes voor het eerst in een POS-zaak in het PJP-systeem geregistreerd werden.⁷

Meer dan de helft van de minderjarigen is jonger dan 12 jaar wanneer ze voor de eerste keer op het jeugdparket in een POS-dossier worden geregistreerd. Tot en met 12 jaar worden er steeds iets meer jongens dan meisjes voor de eerste keer geregistreerd. Op 13 en 14 jaar zijn er meer meisjes voor de eerste keer aangemeld. Vanaf 13 jaar is er zowel bij de jongens als de meisjes een opvallende stijging merkbaar. Bij de meisjes wordt de piek bereikt op de leeftijd van 15 jaar, terwijl dit bij de jongens op 16 jaar is.

6. Slotbeschouwing

Met het oog op een correcte interpretatie en contextualisering van de gepresenteerde statistische gegevens, plaatsen we hier nog enkele kanttekeningen. De essentie van onze analyse is het verschaffen van een objectief en betrouw-

Grafiek 5: Aantal minderjarigen waarvoor voor het eerst een POS-dossier in het PIP-systeem geregistreerd werden

Bron: gegevensbank van het College van Procureurs-generaal – statistisch analisten

baar beeld over de instroom van protectionele zaken op de jeugdparketten. Het voorliggende cijfermateriaal geeft dus een indicatie van het aantal zaken geregistreerd door de jeugdparketten, maar kan geenszins beschouwd worden als een precieze indicator van de werkelijk gepleegde jeugdcriminaliteit of van de bestaande probleemsituaties. Evenmin vormen de gepresenteerde cijfergegevens een middel om de werklust van de jeugdparketten te evalueren. Zij weerspiegelen immers niet het geheel van de taken en activiteiten toevertrouwd aan de jeugdparketten. Bovendien wordt abstractie gemaakt van de complexiteit van de te behandelen zaken, alsook van de terbeschikkinggestelde middelen voor de realisatie van de verschillende opdrachten die aan de jeugdparketten zijn toegekend. Tot slot is het belangrijk om er op te wijzen dat de hier besproken analyse moet gekaderd worden binnen het project van een geïntegreerde criminologische statistiek. De doelstelling van zulke geïntegreerde statistiek is een zo volledig en coherent mogelijk inzicht te verschaffen in de gegevensstroom van feiten, zaken en personen die in de jeugdbeschermingsketen zijn opgenomen, vanaf het moment dat een proces-verbaal/melding wordt opgesteld tot en met de uitvoering van de opgelegde maatregel. Dit vereist de creatie en het operationeel maken van een statistisch instrument waarvan de verschillende onderdelen op elkaar zijn afgestemd en waarvan elk deel geënt is op een specifieke fase van de jeugdbeschermingsprocedure.

Referenties

VANNESTE C., GOEDSEELS E. & DETRY I. (Eds.). (2008). *De “nieuwe” statistiek van de jeugdparketten: een belichting van de eerste analyseresultaten vanuit verschillende invalshoeken*. Gent: Academia Press. Omzendbrief nr. COL 3/2006 van het College van Procureurs-generaal (2006). *“Definitie van het intrafamiliaal geweld en de extrafamiliale kindermishandeling, de identificatie en de registratie van de dossiers door de politiediensten en de parketten”*. Omzendbrief nr. COL 4/2006 “Gemeenschappelijke omzendbrief van de Minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld”, in werking getreden op 3 april 2006.

- 1 Het kader van de statistisch analisten telt twee statistisch analisten bij elk parket-generaal en vier analisten-coördinatoren bij het College van Procureurs-generaal.
- 2 <http://www.om-mp.be>
- 3 Voor het jaar 2005 werd deze instroom reeds in kaart gebracht in het kader van een onderzoeksproject van het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC): cf. VANNESTE *et al* (2008).
- 4 De teleenheid is hier een zaak. Op het jeugdparket wordt elke minderjarige in een notitienummer per type zaak (MOF of POS) als een afzonderlijke zaak geteld. Enerzijds kan één notitienummer betrekking hebben op verschillende minderjarigen (bv. als de politie een proces-verbaal overmaakt aan het parket waarin er sprake is van twee minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit gepleegd hebben), anderzijds kunnen er voor éénzelfde minderjarige meerdere notitienum-

mers gecreëerd worden (op basis van twee verschillende processen-verbaal voor twee verschillende feiten). In elk van beide gevallen zullen er meerdere (in ons voorbeeld dus twee) MOF-zaken geteld worden.

- 5 In een beperkt aantal gevallen kon (het geslacht van) de minderjarige niet geïdentificeerd worden.
- 6 Bij één procent was de leeftijd niet gekend of ging het om registratiefouten.
- 7 Hier wordt een andere teleenheid gehanteerd, nl. een minderjarige wordt per jeugdparquet één keer geteld, ongeacht het aantal keren hij in een POS-zaak betrokken is.

Opleiding Lokaal Integraal Veiligheidsbeleid: van visie tot plan

Leuven/Kortrijk, 19 april – 31 mei 2012 (6 sessies), 540 EUR

Elektronisch inschrijven: <http://pav.kuleuven-kortrijk.be>

Met de *gemeenteraadsverkiezingen* in het vooruitzicht staan veiligheidszorg en veiligheidsbeleid hoog op de politieke agenda. Hoe kan een *beleid tot stand* komen om criminaliteit, delinquentie of overlast te voorkomen en te beheersen

Door de *perfecte mix van theorie en praktijk* kunt u na het volgen van de *multidisciplinaire* opleiding uw visie omtrent veiligheidsbeleid moeiteloos vertalen naar een lokaal integraal en geïntegreerd veiligheidsbeleid met bijhorend veiligheidsplan.

De lesopnames worden na elke sessie ter beschikking gesteld van de deelnemers zodat u *de opleiding overal kunt volgen*.

Contact: Kim Clinckemalie
(Kim.Clinckemalie@kuleuven-kulak.be)

Postuniversitair
centrum